

LBRIS

We know
books

IOAN
CHIRILĂ

Glasul roților de tren

Ediție îngrijită de Doru Someșan

 VELANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

LIBRIS

We know
books

Redactare: Cristina Ștefan

Corectură: Dușa Udrea-Boborel, Alexandru Dumitriu

Copertă: Ana Bănică

DTP: Răzvan Nasea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CHIRILĂ, IOAN

Glasul roților de tren / Ioan Chirilă. - București : Editura Vellant, 2022

ISBN 978-606-980-180-2

796.332

Copyright @ Editura Vellant, 2022

Editura Vellant
Splaiul Independenței 319
București, Sector 6
www.vellant.ro

Cuprins

Notă asupra ediției	7
Prefață. <i>You'll never walk alone</i>	11
Această carte despre Rapid...	21
A fost odată...	23
Ca-n povești...	52
A fost...	172
Ca niciodată...	220

Această carte despre Rapid...

Această „carte despre Rapid“ ar fi trebuit să fie scrisă altfel. Am luat însă un start greșit, precum Rapid împotriva Arieșului.

La ce mă gândisem?

La o suită de 45 de schițe din viața Rapidului, în cinstea celor 45 de ani împliniți, cu 45 de autori, „de la Grigore Grigoriu la Nichi Dumitriu“, trecând pe la Vintilescu, Pop Iulian, Boroș, Barbu II, Vintilă, Filote, Marian, Valentin Stănescu, Macri, Nae Georgescu și toți ceilalți...

Dar dificultățile variantei mele tactice au apărut cu... „și toți ceilalți“. Ca la un semnal, *Glasul roșilor de tren* a început să simtă atacurile „tuturor celorlalți“.

Am încercat să „betonez“, dar mi-a fost imposibil. „Toți ceilalți“ s-au năpustit asupra cărții, precum Celtic asupra lui Internazionale, cerându-mi pagini.

Am încercat să le spun că mi-ar trebui cota de hârtie rezervată *Enciclopediei*, dar mi-au răspuns că treaba asta este mai ușoară decât să porți pe umeri o echipă, timp de 45 de ani.

Am încercat să organizez o apărare în linie, ca să-i scot din joc pe cei mai recalcitranți, dar totul a fost în zadar. Până la urmă am fost nevoit să abandonez lupta. Din „cartea despre Rapid“ rămănea doar *Glasul roșilor de tren*, adică titlul copertei nescrise, pe care, din fericire, nu l-a contestat nimeni.

Totul a pornit de la titlul salvat. Și de la o fotografie veche, din albumul celui care poate demonstra oricând că e primul supporter al Rapidului: Ion T. Ion.

Ion T. Ion e cel care mi-a dăruit fotografia. O fotografie din anul 1923.

Într-o după-amiază am făcut o plimbare la Șosea, ca să regăsim, după 45 de ani, punctele în care se afla trepidul aparatului cu glugă neagră care fotografiase prima echipă a CFR-ului. Apoi bătrânul meu prieten a început să povestească. Am pornit spre fostul hipodrom de galop Băneasa. Am tăiat spre Grivița. Ne-am oprit deseori. Am făcut și un lung popas la „Feroviarul“...

Când am intrat din nou pe strada Hagi Ghiță, mi-am dat seama că omul care-mi dăruise fotografia a și scris, fără să știe, douăzeci de file. Nu mi-a rămas decât să-i dăruiesc titlul în schimbul fotografiei.

Așa s-a născut a doua oară *Glusul roșilor de tren*, o carte care ar fi trebuit să fie scrisă altfel...

IOAN CHIRILĂ

A fost odată...

Mă numesc Ion T. Ion.

Sunt desenator la calea ferată. (Foarte aproape de pensie.) Am o planșă mare, câțiva colegi tăcuți (din fire) și o fereastră spre Gara de Nord.

Am o meserie tihnită. Foarte rar mi se întâmplă ca trăgătorul să *dubleze* zigzagul subțire al ghiventului. Foarte rar mi s-a întâmplat ca șeful de atelier să spună despre planșa mea că e foarte bună sau că e foarte rea. A fost o vreme, e adevărat, când am vrut să desenez Ateneul. Am venit zile în șir, la ore diferite, ca să găsesc lumina cea mai bună pentru trepte, pentru coloane, pentru capiteluri. Dar până la urmă...

Se spune despre arhitecți că sunt niște oameni care n-au avut puterea să ajungă sculptori sau ingineri. Noi, desenatorii, suntem tot o meserie de mijloc. N-am avut curajul să ne cățărăm pe turla Bisericii Negre, ca să-i vopsim crucea cu aur, dar nici răbdarea de a aștepta să se răcească ulcioarele colorate în cuptor.

Știți de ce am ajuns desenator tehnic la CFR? Nu pentru că mi-a lipsit curajul. Altul a fost motivul. Un motiv greu de crezut. Am ajuns desenator ca să pot fi mereu lângă echipa de fotbal. E o nebunie, nu-i așa? Poate. Dar are o scuză. E o nebunie care durează de peste patruzeci de ani. Ce vreți?! Unora le place să înghețe iarna la copcă. Alții adună sticlute de parfum sau șervețele de hârtie din toată lumea. Am un coleg care se uită opt ore pe zi, ca hipnotizat, la peștișorii săi din acvariu. Și toți aceștia sunt... teferi. Noi, în schimb...

LIBRIS

We know
books

Da...

Am vrut să fiu ceferist.

Am vrut să am *liber* pe calea ferată.

Am știut că trebuie să fiu musaj prieten cu toți conductorii.

Ca să mă pot strecura în vagonul în care dormeau Iulică Pop și Feri Boros.

Ca să-l văd pe Gussy Baratky fumând pe culoar, în pijama, cu capul sprijinit de geamul vagonului.

Ca să pot sta în același compartiment cu Fănică Filote, după meciul acela blestemat de la Oradea, așa cum s-a întâmplat acum 15 ani și mai bine, când am căzut în B pe un șut nenorocit al lui Guță Tănase.

Ca să pot coborî în Gara de Nord, dimineța, cu băieții, venind de la Cluj sau de la Arad, și ca să am numai 200 de metri până la slujbă.

Spumă de șampanie?

Povestea e lungă. Câte nu v-aș spune dacă aș putea dicta... Dar un' să-ncapă toate astea? Mi s-a spus că pot conta pe vreo două sute și ceva de pagini. Dar eu am cel puțin o mie și una de nopți cu Rapidul. Și-atunci?

Îmi dau seama că totul e să încep. Cum însă? Am un prieten care mă sfătuiește să încep cu Ujpestul¹. Ca la cinematograful. Ca o bombă pe generic. Un altul îmi spune să pun pe copertă o cupă de șampanie. Zice că Rapid ar fi un fel de spumă de șampanie încă de la naștere, adică din '23 și până astăzi.

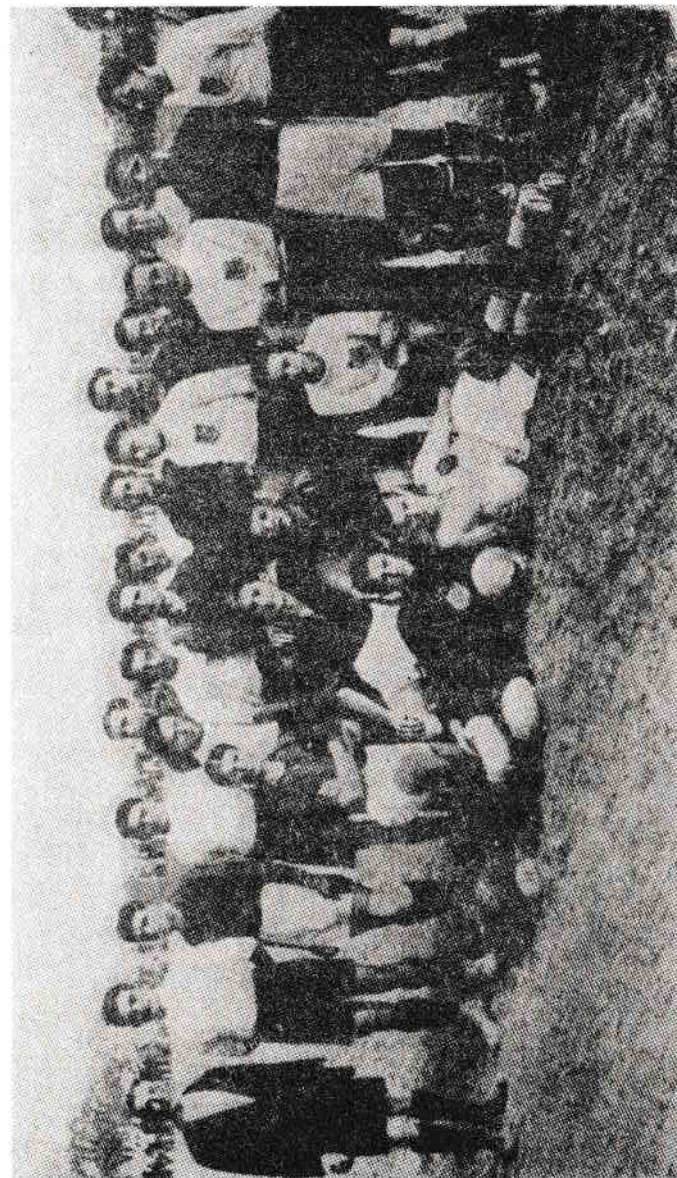
Spumă de șampanie... Ușor de spus...

Știți dumneavoastră cum și când s-a născut Rapidul?

Într-o dimineță de iunie 1923. Am și acte. Am procesul-verbal! Scris cu cerneală violetă. Cerneala cefereului.

Pe prima filă sunt cinci nume – Grigore Grigoriu, Geza Ginzer, Tudor Petre, Dumitru Constantinescu și Franz Hladt –,

* București, 3 iulie 1938, Rapid-Ujpest 4-0 în Cupa Europei Centrale.

28 octombrie 1923. „Primul meci tare al Rapidului!” Arena CAB. Lângă Arcul de Triumf.

dar totul a pornit într-o dimineață (n.r. – 11 iunie), în atelierul de sculărie de la Grivița, cu următoarele cuvinte:

— Ce zici, Geza, dacă am face și noi o echipă de fotbal?

— Să-ncercăm, Grigore...

Cei doi strungari – Grigore și Geza –, împreună cu alți ceferiști, s-au întâlnit după-amiază „în localul Școalei primare din cartierul Grivița“, iar peste două săptămâni, la 25 iunie, au înființat Clubul Sportiv CFR. Primul președinte: maestrul Teofil Copaci, care mi-a și împrumutat registrul pentru aceste rânduri de început.

...Ce rău îmi pare că n-am fost în după-amiaza aceea la Școala primară din Grivița... Am scăpat astfel patru luni din viața CFR-ului, bunicul Rapidului meu de astăzi. Au fost patru luni grele. Băieții au cumpărat pânza de tricouri din banii lor. O pânză vișinie, care avea să rămână culoarea Rapidului, dar pe care nepoții de astăzi au cam uitat-o.

Știți de ce a fost pânza vișinie? Ia povestește-ne, nea Grigore! „Pentru că așa a vrut croitoreasa. Toate tricourile le-a cusut, cu mâna ei, nevasta lui Geza. Și cum tot ea, săraca, avea să le și spele, i-a rugat pe băieți să nu vină cu alb, pentru că albul adună, mai ales în Triaj, frînginea pe frînghie. Întâmplarea a făcut să găsim o pânză vișinie. Asta-i tot!“

Spre toamnă am văzut primul meci tare al Rapidului (n.r. – București, 28 octombrie 1923). Am și acum fotografia de dinaintea de început. Primul din stânga e arbitrul Rolton. Al doilea e Rudy Wetzer, care jucase două dintre cele patru meciuri de până atunci ale „naționalei“ noastre. Echipa lui Wetzer, Unirea din Timișoara, era vestită. Și am luat bătaie cu 8–4, dar după ce conduseserăm cu 3–2 la pauză. Îmi aduc aminte că, în repriza a doua, băieții lui Ruda-Baci, cât erau ei de artiști „de la Viana“, ne-au pus pe tușă vreo patru oameni, în frunte cu nea Grigore, căpitanul^{*}.

* Grigore Grigoriu, strungar la Grivița Roșie, născut în 1899, a început să joace la Venus în 1918. În 1923, odată cu înființarea CFR-ului, al cărui membru fondator este, joacă timp de doi ani în prima garnitură feroviară. În 1925 trece la Juventus, fiind în linie cu marele „Ciogli“ Vogl. În 1930 revine,

Am uitat să vă spun că meciul a fost pe CAB. Lângă Arcul de Triumf, acolo unde sunt astăzi vilele cele frumoase, albastre și verzi, între Șoseaua Kiseleff și calea care duce spre Piața Aviatorilor.

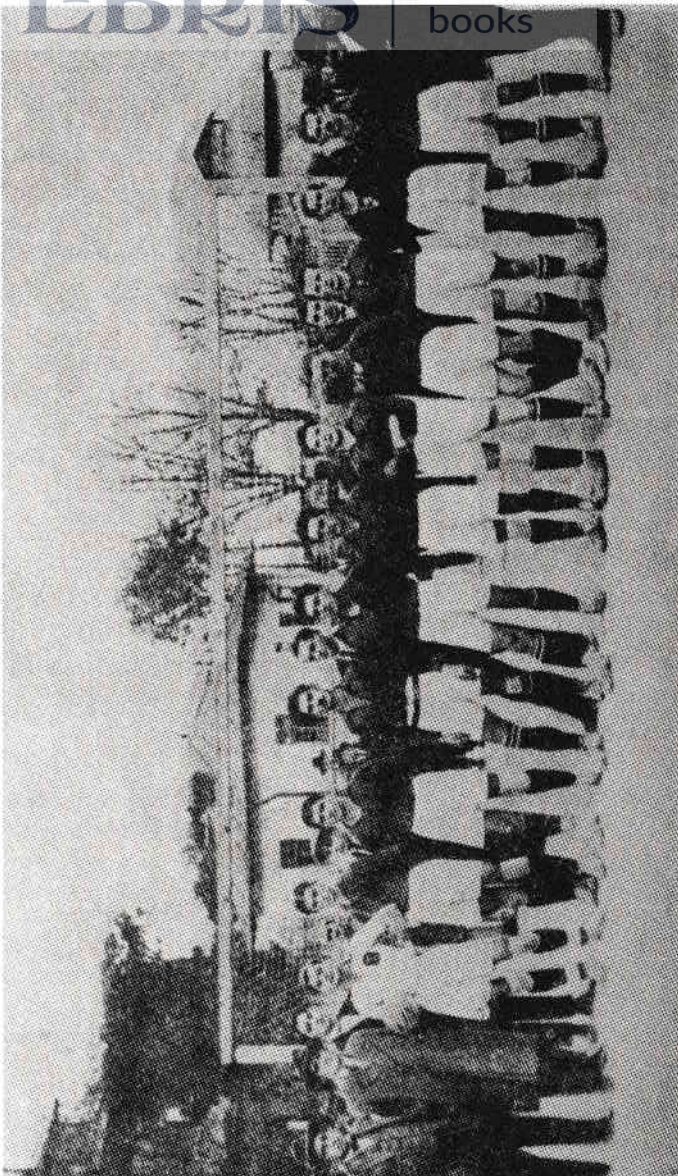
Al doilea meci s-a jucat peste zece zile, cu Gloria Arad, și tot pe CAB. Am și fotografia asta. Nea Grigore își trăsesese cureaua peste chiloți. Geza e în dreapta. Guler tare. Jiletcă. Ține arătătorul în buzunarul de la ceas, ca neica Zaharia. În spatele porții se vede „vila arhitectului“. O vilă de lemn. Un fel de pavilion de vânătoare. Azi nu mai e. Nu mai țin minte nici cum se numea arhitectul. Dar știu că am pățimit mult de pe urma lui. Ori de câte ori cădea o minge în curtea vilei, omul nostru scotea briceagul și-i făcea hărăchiri. Ca să scape de noi. (Poate că avea și el puțină dreptate, dar de partea noastră era „mersul istoriei fotbalului“.) În orice caz, când a ars CAB-ul, am simțit cu toții mâna „castelanului“. Și-a văzut visul. (Era să uit scorul. Am pierdut meciul cu Gloria, 2–1, *per benevolentiam* lui Onorică Nicolau, arbitrul, care pusese rămășag cu Mitty Niculescu, susținând că noi, CFR-ul, o să rămânem doar o echipă de cartier cât o fi lumea și pământul.)

Peste un an și ceva, prima noastră echipă s-a destrămat. A plecat Truckenbrod, omul de la care nea Grigore Grigoriu învățase meseria de half-centru. A plecat și Palco. Au venit cei tineri. Dar era greu. Procesul-verbal din 25 ianuarie 1925 vorbește despre „excluderea echipei de categoria I din Campionatul regional, pentru că nu s-a putut prezenta la meciuri“. Cauza? Lipsa echipamentului.

Și totuși, am jucat. Care cum a putut. Așa peticiți cum eram. Cu echipament sau fără. Am bătut Val Vârtejul, Unirea Obor, Prahova, CFR-ul din Cluj. Am pierdut onorabil pe Valea Jiului și la Arad. Am jucat aproape 40 de meciuri în 1924. Atunci am început să învăț haltele și gările. Ziua – după fântâna din față, noaptea – după fereastră luminată prin care se uita nevasta șefului de gară.

pentru scurtă vreme, la CFR. „Altfel – glumește nea Grigore – nu mi-aș fi putut trece examenul de maestru“...

LBRIS

We know
books

Meciul al doilea, cu Gloria din Arad, lângă „Vila arhitectului“ (8 noiembrie 1923).

Am jucat peste tot. Dar cu ce greutate!... N-o să credeți că bugetul echipei avea 95 000 de lei cheltuieli și doar 5 000 venituri. Iertați-mă că vă plictisesc cu cifre. Trebuie să știți însă că n-a fost totul doar o cupă de șampanie.

Trăsurile Orșovei

În 1927 ne-am făcut din nou o echipă bună. „Ți-aduci aminte, Costică?“

Pe Costică Iliescu l-am întâlnit chiar aseară. Prieten vechi, desenator și el pe atunci. Și călător, ca și mine. La început ca simplu chibiț. Apoi ca unul dintre conducătorii echipei.

A făcut odată Costică un desen pe care îl invidiez și astăzi. Trei nopți a muncit la el. Era un desen pentru imprimărie. Macheta noului carnet de membru al Clubului Sportiv CFR. Și ce roată cu aripi făcuse! Și ce ornamente! Cele de pe bancnotele băncii erau greoaie, chinuite. Ca Venusul pe lângă Rapid...

În primăvara lui '27 am plecat împreună cu echipa la Orșova, pentru un meci amical. Ne-am urcat în tren pe la șapte seara. Costică Iliescu își luase și nevasta, deși nu se cânta încă *La duminica*. Eu, fiind singur, ca întotdeauna, m-am „lipit“ de ei, la vagonul clasă. Băieții erau la vagonul de dormit. Până la Craiova am vorbit de fotbal. Apoi am tăcut. Eram obosiți. Roțile plângeau, urcând pe la Balota. Nu puteam să adorm. În noaptea aceea m-am gândit că suntem totuși o echipă mică. Și că urcăm tare greu. Până la Chinezul era cale lungă. Juventus, și el, își făcuse o trupă cu nume mari. În 1926, Chinezul din Timișoara jucase finala pe țară cu Juventus. 3-0 pentru Chinezul. N-aveai ce face. Rudy Wetzer, Vogl, Tănzer... Dar nici cu Juventus nu-mi era rușine. Melchior, Stoian, Dobo, Moretti. Nea Grigore, cel care se gândise, împreună cu Geza, să înființeze CFR-ul, trecuse la Juventus, ca să poată juca într-o echipă mai mare. Și juca. L-am văzut half de margine, atunci, în finala de la Timișoara...

La vreo două luni după finală, Chinezul a repetat scorul cu FC Bilbao, tot la Timișoara. 3-0! Și ce mai erau spaniolii!...